

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY

IDŐSZAKI KIADVÁNYA

17. SZÁM

2016 JANUÁR-MÁRCIUS

IMPRESSZUM

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY IDŐSZAKI KIADVÁNYA

MEGJELENIK : negyedévente

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: az alapítvány elnöke és kuratóriumi tagjai

A kuratórium elnöke: Varga Sándor
A kuratórium tagjai: Küzmös Csaba
Lakó Antal
Vajó Sándor
Virágh Dezső

LEVELEZÉSI CÍM: Varga Sándor Nyírtura, Rózsa u. 10. 4532

EMAIL CÍM: vargasa@freemail.hu

HONLAP: www.sirokialapitvany.hu

Tisztelt Madárbarát

Az ötödik évfolyam legújabb kiadványát ajánljuk figyelmébe. Ismét egy különleges hazai sikerről, a csíkos csicsörke első hazai tenyésztéséről olvashatnak egy érdekes beszámolót. Siroki Zoltán szakcikkeiből is elérkeztünk a 17. íráshoz. Ahogy múlik az idő, és adjuk közre írásait, természetesen úgy lesz egyre kevesebb a megjelentethető írás. Kutatásaink nyomán azonban kéziratokat, meg nem jelent cikkeket is közkinccsé teszünk, ahogy tettük azt az előző és a mostani számban is. Fogynak a cikkek, ám mindannyiunk szerencséjére Siroki Zoltán igen tekintélyes szakmai anyagot hagyott hátra, így jó eséllyel még évekig lehetőségünk lesz bemutatni ezeket a hazai madárbarátoknak.

2016-ra – legnagyobb szomorúságunkra – újabb veszteségeket kell elkönyvelnünk a magyar díszmadártenyésztés tekintetében. Megszűnt a legrégebbi és legnagyobb szövetségünk, a Magyar Díszmadártenyésztők Országos Szövetsége. A hazai avikultúra érdekképviselője ezzel szinte tökéletesen meg is szűnik, csupán egy újonnan alakuló Szövetség, illetve egy kisebb régi az, ami segítséget nyújthat a hazai megmaradt és még működő egyesületeknek.

2015 végén utolsó nyomtatott száma jelent meg a több mint 20 éves Díszmadármagazinnak. Mindenképpen veszteség számunkra ez is. Nyomtatott sajtó ezzel egy sem maradt, ami díszmadarakkal foglalkozna.

Talán kijelenthetjük, nem most éljük a hazai díszmadártenyésztés virágkorát. A civil szerveződések szintűgy nem dúskálnak a lehetőségekben.

Ami a saját házunk táját illeti, az elmúlt évek januári beköszöntőit ismételném újra: elsősorban várjuk a hazai tenyésztői beszámolókat a ritka fajok tenyészeredményeiről, melyeket idővel könyvalakban is szeretnénk megjelentetni. Másodsorban kérjük a céljainkkal szimpatizálókat, támogassák adójuk 1 %-ával Alapítványunkat.

A Siroki-díj idei kitüntetettjének kiválasztása még odébb van ugyan, de kérünk mindenkit, már most kezdjék el felmérni, kik azok a nagyra becsült tenyésztők, akik érdemesek lehetnek a díjra!

Minden olvasónak eredményes tenyészévet, sok pihentető, madarakkal töltött órát kíván a kuratórium.

VÁLOGATÁS SIROKI ZOLTÁN ISMERETTERJESZTŐ ÍRÁSAIBÓL 17. RÉSZ

Exotikus díszpintyek viselkedése a debreceni állatkert röpdéjében

A Debreceni Állatkert nagy madárröpdéjét hazai pintyfélékkel népesítették be. 1965 év tavaszán a létszám néhány egzótával gyarapodott, és pedig 2 pár zebra-pintyet, 4 pár japáni sirálykát és 1 pár piroscsőrű szövőmadarat engedtünk a hazai állomány közé. A zebra-pinty és japáni sirályka a fogságban könnyen és biztosan költ, ezért reméltük, hogy számuk a szezon végére tetemesen gyarapodni fog. Fészkelési alkalmatosságnak öt fészkekodút és ugyanannyi elől nyitott odút szereltünk fel.

Az 1965-évi hűvös és csapadékos tavaszi időjárás eleinte nem kedvezett az egyenletes meleghez szoktatott egzótáknak, úgy hogy mindjárt a kihelyezés utáni napokban mindkét fajból egy-egy példány elpusztult. Az odú e trópusi madaraknak nem csak fészkelőhely, hanem éjjeli szállás is. Ezért miután a párok egy-egy odút elfoglaltak, már nem kellett az időjárás viszontagságaitól féltetni őket, mert az éjjeli lehülések ellen védve voltak. A megmaradt zebra-pár hamarosan költeni kezdett egy zárt odúban. Az első költés eredménytelen volt, a második költésből felneveltek egy fiókát, a harmadikból négyet. Bizony ez egy erős, fiatal zebra-pinty pártól eléd gyenge eredmény. (3-4 költésből 10-14 fiókára számítani lehet.) A sirálykánál még ennél is kevesebb volt a szaporulat. Csupán két pár költött, de ezek is csak három fiókát neveltek összesen fel. Tudott dolog, hogy a japáni sirályka legbiztosabban ak.kor költ, ha megfelelő nagyságú kalitkában minden egyes párt külön tartunk. Azt azonban mégsem reméltem, hogy két pártól három fióka fog származni.

Ha a röpdéhez közeledtem feltűnt, hogy az odúk szájában rögtön megjelentek a költő madarak és hamarosan el is hagyták fészkeiket. A zebra-pintynél ezen nem csodálkoztam, hiszen ha kalickában költenek, akkor is gyakran cselekszenek így. Ettől függetlenül fiaikat rendszeren, jól felnevelik. Ezzel szemben a japáni sirályka arról nevezetes, hogy a kotló madarat alig lehet a tojásokról és a még apró fiókákról lezavarni. Nem egyszer előfordul, hogy az ülő madarat le kell emelni a fészkekről. Ezzel szemben az állatkerti tágas röpdében feltűnő gyorsasággal hagyták el a fészket, úgy hogy nehézségbe ütközött annak megállapítása, hogy a felnevelt fiókák mely pártól származtak. Még így is csak a tojót tudtam indentifikálni, hímet még csak ülni sem láttam.

Mindkét madárfajnak szokatlan viselkedése véleményem szerint elsősorban a lakótárs hazai pintyfélék zavaró hatására vezethető vissza. Stiglic, zöldike, csíz, erdei pinty, hegyi pinty, és citromsármány voltak az egzótákkal együtt. A zöldike nőstények mindegyike költeni akart. Nyílt fészkek hiányában az elől nyitott odúkat szemelték ki fészkeléshez, és azok birtoklásáért ádáz küzdelmek folytak. Több nőstény is tojt, de csak egy fióka repült ki, mert az állandóan verekedő madarak a tojások jó részét összetaposták. Egy pár éppen elég lett volna belőlük, akkor nyugodtan szaporodhattak volna. A zöldikéken kívül az erdei pintyek, de főleg a hegyi pintyek rengeteget verekedtek és állandó izgalomban tartották a röpdét

minden lakóját, bárha a náluk jóval kisebb és velük közeli rokonságban nem levő egzótákat nem bántották. Az állandó csatározásnak egyik kellemetlen eredménye az lett, hogy a hazai pintyfélék jó része megkopaszodott, különösen a zöldikére vonatkozik ez. De a hegyi pintyek és erdei pintyek között is akadt jócskán hiányos tollazatú példány.

Ezen kívül feltétlenül nyugtalanító hatással volt a költő madarakra az állatkerti látogatók állandóan váltakozó tarka sokasága is. Egy, vagy kevés számú ismert személy gyakori, vagy állandó jelenlétét hamar megszokják a madarak, s zavartalanul költenek, de egy állandóan változó, nagyszámú, sokszor feltűnően viselkedő és öltözködő tömeg jelenléte már komoly zavaró körülmény, különösen akkor, ha belső rendzavarás is állandóan jelen van. Hiszem, ha a jövőben csökkenteni fogjuk a hazai, erősen verekedő pintyfélék számát, főleg a zöldikéket és a hegyi pintyeket de emeljük az egzóták mennyiségét, az eredmény sokkal kedvezőbb lesz. A felhozott indokokon kívül egy állatkertben fennforog olyan körülmény is, ami ugyancsak akadályozhatja a költések sikerét. Apró madarak költetése nagy figyelmet és gondoskodást igényel. Elengedhetetlen, hogy napfelkeltétől alkonyatig, a fiókák felneveléséhez szükséges állati eredetű táplálék (friss állapotban) állandóan rendelkezésre álljon. Ezt egy magántenyésztő megteheti, sőt, mindegyik meg is teszi, felkel már 5 órakor és ellátja madarait. De az állatkerti fizetett állatápolók kötött munkaidővel dolgoznak, nekik általában nem szívügyük, hogy pl. egy zebrapinty pártól maximális tenyésztési eredmény származzék. A gondoskodás szükséges a könnyen szaporodó fajoknál is (zebrapinty, japáni sirályka, szalagpinty stb.) de fokozott mértékben áll ez a nehezebben szaporodó és igényesebb fajokra. Kell, hogy a gazda szeme állandóan rajta legyen a madárállományon, hogy a legkisebb rendellenességet is rögtön észrevegye és szükség, esetén azonnal intézkedni tudjon. A legtöbb hiba rendszeresen akkor csúszik be, egész költések akkor mennek tönkre, amikor a tulajdonos hosszabb ideig távol van madaraitól. Hivatalos kiküldetés, szabadság, hosszabb betegség, rengeteg veszélyt rejtenek. Még a leggondosabb házastársi segítség sem pótolja egészen a gazda jelenlétét.

Persze, ha az állatkert tudományos kutatójának rendelkezésére áll olyan állatápoló, akinek a madártenyésztés szívügye, akkor az apró madarak tenyésztése terén is lehet kimagasló eredményeket elérni. (pl. a bécsi állatkertben 1966-ban egérmadarakat -Colius-tenyésztettek, a koppenhágai állatkertben pedig 1967-ben első ízben sikerült fogságban kolibrít tenyészteni. A közmondás, hogy "A gazda szeme hizlalja a jószágot", az állattenyésztés minden ágára vonatkozik, tehát a díszpintyek tenyésztésére is. Érdeemes megemlíteni a hegyi pintyek viselkedését is. Ez a szép téli vendég hírhedt krakéler. Kalickában nem is tanácsos két hímeket együtt tartani, még akkor sem, ha tojó nincs jelen. Nagy röpdében azonban ahol kitérhetnek egymásnak megférnek, a mi esetünkben még költési időben sem gyilkolták egymást. Mivel évek óta vannak fogságban, még költési kísérletet is tettek. Az egyik tojó egy földre helyezett bádogtartályba, amely fészkelésre szánt fűvel volt megtöltve, erdei pintyéhez hasonló fészket készített és abba egy tojást rakott, melyen időnként ült is. A tojás hasonlít az erdei pintyéhez, csak valamivel kisebb volt, sajnos terméketlennek bizonyult.

Kéziratból

TENYÉSZTŐI BESZÁMOLÓK A HAZÁNKBAN TENYÉSZTETT RITKA MADÁRFAJOK TENYÉSZEREDMÉNYEIRŐL 19. RÉSZ

A csíkos csicsörke (*Crithagra /Serinus/ striolata*) első hazai tenyésztése

A csíkos csicsörke jó ideig a *Serinus* nemzetség egyik legnagyobb testű tagjaként volt ismert. Az utóbbi évek genetikai vizsgálatai alapján – jó néhány fajjal együtt- a *Crithagra* nemzetségbe került, ugyanis mitokondriális DNS szekvenciák vizsgálata alapján úgy találták, a *Serinus* nemzetség tagjai több ösre vezethetők vissza. Két alfaját említi az irodalom, a *C. striolata graueri* Kongóban, Ugandában, Ruandában, Burundiban honos, míg a *C. striolata striolata* Eritreában, Etiópiában, Szudánban, Tanzániában, Malawiban elterjedt. Létezik egy rokon faj, mely nagyon hasonló a csíkos csicsörkéhez, ez a sárga homlokú csicsörke (*Crithagra whytii*), melynek homloka és szemöldöke sárgás színű. E fajt és a csíkos csicsörkét az IUCN vörös listája (veszélyeztetett fajok vörös könyve) egy fajként kezeli. Más tudományos portálok továbbra is külön fajnak tartják őket. A nemek egyformák.

2010 tavaszán 9 példány került hozzám ebből a nagy testű, impozáns csicsörke féléből, Papp Laci barátomtól. A csapatból hamarosan egy pár külön vált, mely párat egy 150 x 70 x 200 cm-es volierbe helyeztem. Ezt a voliert hamar megszokták, és gyorsan fészkelési lehetőség után kezdtek kutatni. Egy 12 cm-es fészkalapot helyeztem be a madaraknak, amibe a tojó tekintélyes fészket épített. A fészekanyag durva szálú füvekből, sziszálból, állati szőrökből állt. A fészket műfenyő ág takarásával tettem fel. Június 11.-én a tojó lerakta első tojását, amit még 3 követett. 8 napi kotlás után nyugtalanná vált, gyakorta leugrált a fészekről, melynek következtében 2 tojás összetört. Ebből az egyik termékeny volt. A megmaradt két tojást is eltávolítottam. Ezt követően gyorsan újabb fészkepítés kezdődött és június 25.-én ismét 4 tojást rakott le a tojó. Ezeket a tojásokat végig ülte, ám sajnos mindegyik terméketlennek bizonyult. A következő fészkalj július 12.-én lett teljes, ám az ezt követő augusztusival együtt, itt is minden tojás terméketlen volt. A többi példányt úgy ítélt meg, hogy három pár lehet, és egy plusz hím.

Takarmányuk jó minőségű vadmadár eleségből állt, amit kiegészítettem olajos magvakkal, úgymint napraforgó, kender, bogáncs, perilla, roppantott sáfrányos szeklice. Félérett gyommagvakat, zöld eleséget, csíráztatott magvakat is kaptak folyamatosan. A rovaros eleséget nem fogadták el.

2010 augusztusában a madarakat egy fűtetlen helyiségben helyeztem el, egy 120 x 60 x 50 cm-es kalitkában. A tojó aktivitására jellemző volt, hogy a kalitka alján lévő papírt folyamatosan tépte, majd október elején a talajra rakott le egy tojást. Egy pár a külső volierben kapott helyett, amelyhez belső rész is csatlakozott, ahol karácsony előtt a külső hőmérséklet elérte a -15 °C-ot. A madaraknak a hidegre való tekintettel megemeltem a zúzott szeklice adagjukat.

2011 januárban és februárban a kalitkában tartott pár tojója több tojást is elpotyogtatott a fűtetlen helyiségben. Március 12.-én a külső volierben telelt párnak egy fészket helyeztem el, amit azonnal szemre is vételeztek. Kihelyeztem az egyes számú párat, és a másik két „párat” is a belső volierekbe. Mindegyik pár kapott fészekanyagot, a lágyeleség (alma, saláta, répa, vitaminkiegészítés) adagolását is megkezdtem. A hímek énekelni kezdtek, és időnként megkergették párjaikat.

A külső volierben telelt kettes számú pár 18.-án lerakta első tojását. Április elejére egy fészekellenőrzéskor kiderült, hogy a 4 tojásos fészekalj minden tojása termékeny! Április 13.-án kikelt ennél a párnál az első fióka, amit még egy követett. A szülők lágyeleséggel, lisztukaccal, hangyatojással, fagyasztott és friss tücskökkel etettek. 18.-án legnagyobb sajnálatomra a két tokos fiókát a fészekből kidobva, összevert fejel találtam elpusztulva. Valószínűleg a magas fehérjetartalmú eleségtől a hímek túl tüzessé válnak, célszerűnek láttam tehát, hogy a következő költésnél a hímeket eltávolítsam. Még ezen a napon a négyes számú pár tojója is lerakta első tojását. Május legelején ettől a pártól a 3 tojásból 2 fióka kelt, a tojó gondosan ülte a kicsiket. Közben a kinti második pár 4 tojását – biztos ami biztos – mexikói pirók alá raktam, a pirók tojásokat pedig a csicsörke fészkebe. Sajnos a négyes számú párnál a két fiókából egy elpusztult. A kismadár meg volt etetve, de a zúzaja

fesznek tűnt. Felboncoltam és azt láttam, hogy tele volt magvakkal, így valószínűsíthetően elzáródás okozhatta a fióka halálát. Május 6.-án a megmaradt másik fiókát is kidobták a fiók a fészekből. A fészket elvettem ekkor a pártól.

A kettes számú pár pirókok alá tett tojásaiból kikelt 3 fióka, ám rövid időn belül eltűntek. Hogy a kudarc teljes legyen, a pirók tojásokat is kidobálták a csicsörkéék, és újra fészekrakáshoz fogtak. Május legvégén e pár alatt 3 tojásból két fióka kelt. A hímet a kelés előtt néhány nappal eltávolítottam. A tojó félérett magvakkal, repcével, lósóskával etetett leginkább. Június 14-én kirepült az első fióka. Sajnos testvérét üres beggyel elpusztulva, találtam meg, a fészekből kidobva. A kirepült fióka a hónap vége felé már biztosan mozgott a külső és a belső volier között. A tojó gyakorlatilag csak félérett magvakkal táplálta a kicsit.

A 2011-es év- ahogy a leírtakból látszik is- kudarcokkal teli volt. Ám az egy felcseperedett fiókának is nagyon örültem. A négy pár és a fióka egy belső fűtetlen épületben telelt át ebben az évben. Új ötletekkel és tervekkel vágtam neki a 2012-es tenyészévrnek, mely már jelentősebb sikereket hozott. De talán erről bővebben majd egy következő írásomban.

Kerek László

A madarak atyja

Látogatóban Siroki Zoltánnál

(folytatás)

Az egész beszélgetés vissza-visszatérő főmotívuma: az ember és madarak kapcsolata, kölcsönhatása. Abban egyetértünk, hogy ez a kapcsolat ősrégi. Gondoljunk csak az ókori szobrokra, festményekre, a madarak iránti kultikus tiszteletre. A repülő madár valamiképpen az ember vágyait és az élet költészetét is jelenti: vágy és jelkép egyszerre.

Aradi Csaba arról beszél, a madártartás mennyire fegyelemre és rendre szoktatja az embert. Különösen ajánlatos gyerekeknek, mert nemcsak öröm forrása, hanem elmélyíti – mintegy szemlélteti – biológiai ismereteiket. Mindezen túl – mint mondja – amerikai orvosok még azt is kimutatták, hogy akik szívinfarktuson estek át, és madarakkal foglalkoztak, ritkábban estek vissza, mint mások. A valószínű magyarázata: megnyugtató foglalatosság, s elvonja a figyelmüket, nem magukkal, hanem a madaraikkal foglalkoznak.

Siroki Zoltán azzal toldja meg, hogy a modern, zaklatott, örökké siető ember egyik szép és hasznos nyugalomforrása a madártartás. A madártudósok pedig sokkal jobban tudják figyelni a vadon élő madarakat, ha kellően tanulmányozzák a fogságban tartottakat. A madarak – általában az állatok – szeretete, a velük való gondos foglalkozás kihat az ember személyiségére: a természetszerető ember teljesebb, emberségesebb ember.

- Önnek – elvileg – mi a véleménye az állatok lakásban tartásáról, amelyek ma egyre nagyobb mértékűvé válik?

- Ami a madarak illeti: nagyon sok színt, örömet, ismeretet hoz az ember számára, ha szakszerűen gondozzuk őket. Ellenkező esetben állatpusztulás és bánat a következmény. Azt hiszem, ugyanez vonatkozik más állatokra is a lakásban.

- Miért nem tart hazai madarakat is?

- Mert nem szabad. Kivéve a verebet, a varjút és a szarkát. A szabályt túlságosan szigorúnak és merevnek tartom, hiszen – például a németeknél – megfelelő ellenőrzés mellett lehetséges a hazai fajok tartása is

- Mikor láthatjuk újra a kirakatban az Ön annyira keresett könyvét?

- Ezt a mezőgazdasági könyvkiadótól kellene megkérdeznie. Mindenesetre én szívesen vállalnám a bővített kiadás előkészítését is, hiszen egyrészt az évekkel ezelőtti állapot változott, ismereteink gazdagodtak e téren is, másrészt állandó kapcsolatban vagyok külföldi madártenyésztőkkel, idegen nyelvű folyóiratokat és könyveket tanulmányozok másképpen nem lehet lépést tartani a tudomány követelményeivel. Ebből a követelményből pedig nem engedek, hetvenöt éves korom ellenére sem.

Kitöltögeti a forró kávét, aztán elnézést kér: itt az etetés, ivóvízcseré ideje. Természetesen vele tartunk, s megnézzük, miként bolydul fel a madársereg várva, hogy megnyílják a kalitka ajtaja az enivalót adó, jól ismert kéz előtt...

Tarr Ferenc írása

Hajdú-Bihari Napló 1981. május 20.

SIROKI ZOLTÁN ALAPÍTVÁNY

ADÓSZÁM: 18044861-1-15

A Siroki díj (vándorszerleg) eddigi tulajdonosai

- 1993 Péter Géza**
- 1994 Ballagó Emánuel**
- 1995 Virágh Dezső**
- 1996 Laskay Sándor**
- 1997 Vas Sándor**
- 1998 Tóth Sándor**
- 2001 Lakó Antal**
- 2002 Gere Géza**
- 2004 Diószeghy Sándor**
- 2005 Soós János**
- 2006 (Dogosi Károly jelölt, elhalálozott)**
- 2008 Makai Pál**
- 2011 Pócsi Béla**
- 2012 Pálinkás György**
- 2013 Maróti Béla**
- 2014 Paraszka János**
- 2015 Lipták József**